

Věc: zoologický průzkum

**Zjišťování synantropních druhů živočichů na budově Střediska
správy a údržby silnic v Herálci
objednavatel Energetická agentura Vysočiny**

Zpracoval(a): Mgr. Petra Hulvová

Adresa: Úhořilka 1, Štoky 58253, telefon: +420 777 974 848

Bankovní spojení: 78-8067930217/0100

IČ: 03960862

Datum: 1. 7. 2025

1. Lokalita:

Budova v obci Herálec p. č. 259/4; p. č. 927/208; p. č. 927/206

➤ *Umístění posuzované budovy*

2. Objednavatel:

Energetická agentura Vysočiny
Nerudova 1498/8
Jihlava 586 01
IČ: 70938334

3. Teoretický úvod:

Starší městská i vesnická zástavba představuje významný zdroj potenciálních hnízdišť pro synantropní druhy ptáků. Jedná se především o rorýse obecného, který je svým výskytem téměř

výhradně vázán na lidská sídla. Rorýsi jsou věrní svým hnízdištím a při zániku je pro ně hledání nových hnízdišť spojeno se značnými obtížemi. Při rekonstrukcích budov je tedy velmi důležité dbát na zachování těchto hnízdních příležitostí. Během rekonstrukcí mohou o svá hnízdiště přicházet i další druhy například jiříčka obecná, vlaštovka obecná, kavka obecná, synantropní druhy sov a další.

Starší budovy mohou být vhodným úkrytovým biotopem i pro netopýry. V budovách můžeme nalézat pravidelně netopýra rezavého (*Nyctalus noctula*), netopýra hvízdavého (*Pipistrellus pipistrellus*), netopýra pestrého (*Vespertilio murinus*), netopýra večerního (*Eptesicus serotinus*), netopýra velkého (*Myotis myotis*) a další. Netopýři využívají úkryty často jako letní kolonie samic s mláďaty. Pravidelný je i výskyt v období jarních a podzimních přeletů a výskyt během hibernace (až několik set jedinců pohromadě). Někdy mohou netopýři pobývat ve stejném úkrytu dokonce i celoročně. V domech jsou tyto prostory temperovány, a to může netopýrům vyhovovat při hibernaci. Rekonstrukce domů bez provedení zoologického průzkumu většinou pro netopýry znamená nejen ztrátu úkrytů, ale často zůstávají pod novou fasádou uvězněni.

4. Metodika:

Posouzení stavby bylo provedeno podle metodiky posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů (MŽP). Cílem průzkumu bylo stanovení potřebných a důvodných opatření na ochranu živočichů.

Zoologický průzkum byl z hlediska chráněných druhů živočichů zaměřen především na ptáky a netopýry. Před vlastním průzkumem byly provedeny rešerše nálezových databází a to nálezové databáze ochrany přírody (www.portal.nature.cz), Databáze registrovaných hnízdišť synantropních druhů ptáků (rorýs obecný, jiříčka obecná, kavka obecná) (www.rorysi.cz), (www.birds.cz) a lokalit výskytu netopýrů (www.ceson.org),

Průzkum byl proveden fyzickou kontrolou interiéru i exteriéru budov a zahrnoval i nejbližší okolí budov.

Zvláštní pozornost byla věnována

- Potenciálním úkrytům v podstřeší budov
- Větracím otvorům a otvorům
- Okolí oken

Průzkum byl proveden odborně způsobilou osobou ve smyslu bodu 2.1 metodiky posuzování: Mgr. Petra Hulvová, ukončené VŠ studium – zoologie obratlovců, člen organizace ČSO, ČESON, pracovník Záchrané stanice Pavlov, zoolog - kraj Vysočina.

Výskyt ptáků byl zjišťován kontrolou z exteriéru pomocí dalekohledu. A pomocí zanechaných pobytočných stop. Při posuzování přítomnosti netopýrů byla kontrolována přítomnost pobytočných stop, především trusu a byla provedena i kontrola s bat detektorem.

5. Stručný popis navrhovaných úprav na budově:

Komplexní, či návazné stavební úpravy budovy vedoucí ke zlepšení tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budovy.

- Systémy využívající odpadní teplo.
- Systémy nuceného větrání s rekuperací odpadního tepla.
- Rekonstrukce otopné soustavy.

Modernizace vnitřního osvětlení.

- Opatření k eliminaci negativních akustických jevů.
- Vnější stínící prvky.

Technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod šedých a srážkových vod v budovách za účelem splachování, zálivky, praní a dalších relevantních užití.

Výměna zdroje pro vytápění, chlazení nebo přípravu teplé vody využívajícího fosilní paliva nebo elektrickou energii za: tepelné čerpadlo, kotel na biomasu, zařízení pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla či chladu využívající OZE (obnovitelné zdroje energie).

Instalace solárně – termických systémů.

- Instalace fotovoltaických systémů.
- Rekonstrukce, či výměna stávajícího OZE za OZE.
- Zavedení energetického managementu včetně řídicího softwaru a měřících a řídicích prvků pro optimalizaci výroby a spotřeby energie.

6. Provedené kontroly:

Kontrola lokality byla provedena 6. 12. 2024, druhá kontrola proběhla dne 15. 6. 2025

7. Shrnutí zjištění během kontrol:

7.1. Ptáci

V nálezových databázích není v souvislosti s posuzovanou budovou uveden žádný záznam z lokality.

Během kontrol bylo zjištěno, že na budově se nachází hnízdiště jiříčky obecné.

Kontrolou exteriéru pomocí dalekohledu byly dohledány konkrétní hnízda nebo jejich torza. Celkem bylo zaznamenáno 8 jiříčích hnízd. V hnízdí době byly tři hnízda obsazena

- Hnízda jiříček z východní strany

➤ Hnízda jiříček ze západní strany

➤ Hnízda jiříček ze západní strany - detail

Ze západní strany budovy se nachází velké množství otevřených větracích otvorů, které mohou sloužit jako hnízdiště menším dutinovým druhům (vrabci, sýkory).

➤ Větrací otvory - detail

- Větrací otvory – vhodné hnízdní příležitosti pro menší dutinové ptáky, některé jsou zaslepené, ale většina je přístupných – značeny modrou šipkou

Během kontroly se potvrdilo hnízdiště dvou párů vrabců polních. Rorýsi na posuzované budově nehnízdí.

Interiér budovy je pro ptáky i netopýry nepřístupný, je intenzivně lidmi využíváný.

7.2.Netopýři

V nálezových databázích není uveden u netopýrů žádný nález. To ovšem neznamená, že se zde kolonie v současné době nemohou vyskytovat.

Na budách se nachází větrací otvory, ve kterých by mohly být ukryty netopýří kolonie.

Během kontroly v červnu se neprokázala vazba netopýrů na budovu

- Větrací otvory – možné úkryty netopýrů.

8. Posouzení rizikových skleněných ploch z hlediska ptačích kolizí

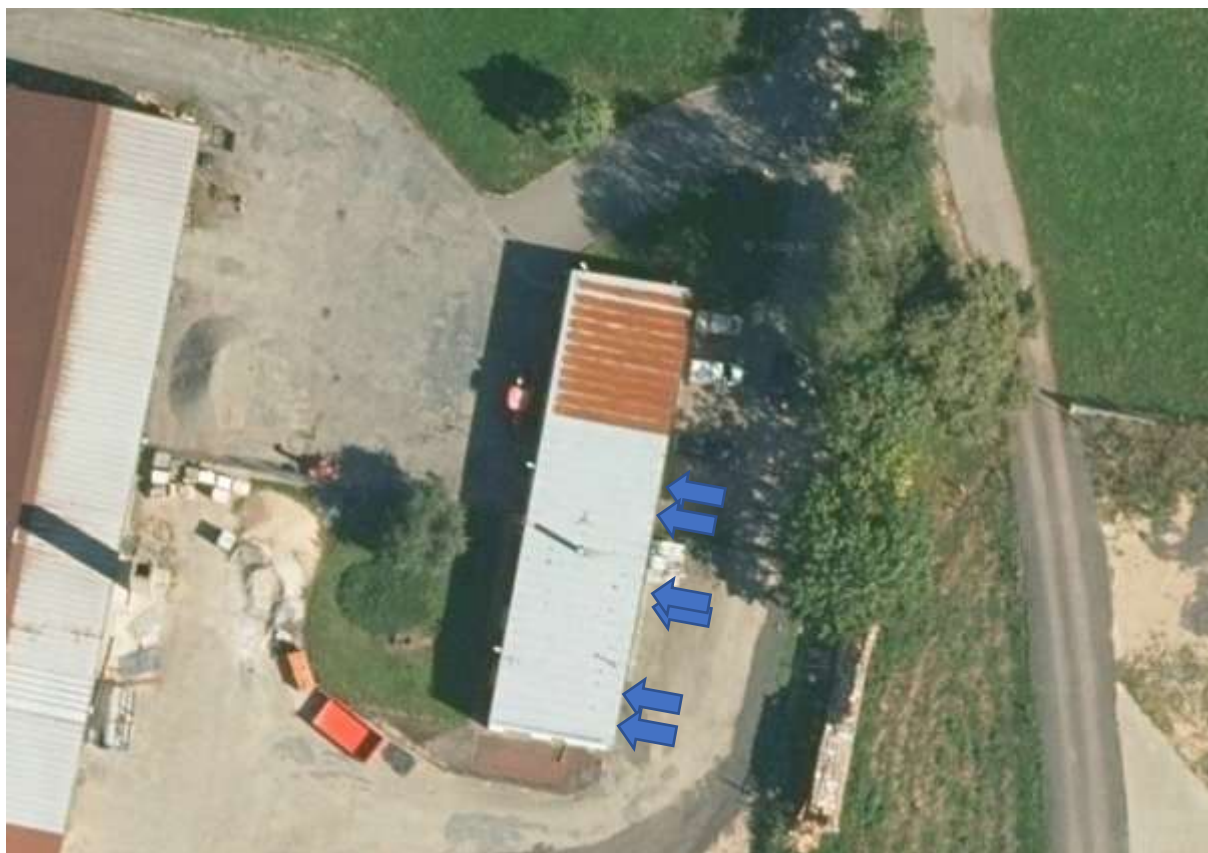
Na budově se momentálně nevyskytují nebezpečné skleněné plochy, okna jsou malá. Pohledy na budovu po rekonstrukci zatím nejsou k dispozici. Nyní lze pouze konstatovat, že pokud nedojde k výrazné změně velikosti skleněných výplní je budova z hlediska nárazu ptáků bezkonfliktní.

9. Navrhovaná opatření:

Jelikož se na budově nachází jiříččí kolonie, bylo by vhodné termín realizace rekonstrukce obvodového pláště posunout mimo hnízdní sezonu, která je od konce března do poloviny září. V případě jiříček je hnízdní období téměř půl roku, což může způsobit značné komplikace se zdržením stavebních prací. V úzké spolupráci s biology by bylo možné práce provádět i během hnízdního období při dodržení následujících podmínek:

- 1) nesmí dojít k poškození nebo shození aktivního jiříččího hnízda (za aktivní je považováno každé dostavěné hnízdo, v jehož okolí se jiříčky pohybují)
- 2) nesmí docházet k nadměrnému rušení hnízdících ptáků a před jejich hnízdy nesmí stát zasíťované lešení
- 3) práce v bezprostřední blízkosti aktivních hnízd (okolí 2m) budou dokončeny až po vyvedení mláďat.

Jako náhradu za zaniklá hnízdiště bude instalováno 8 hnízdních budek pro jiříčku obecnou. Návrh umístění hnízd je znázorněn v následujícím obrázku.

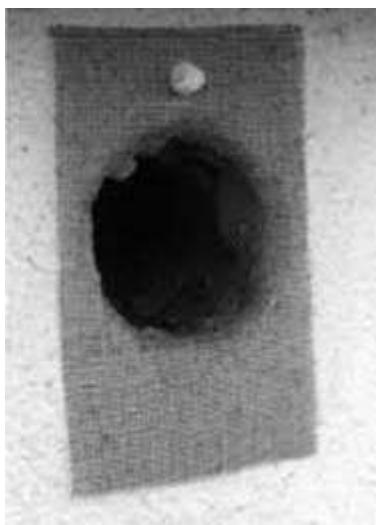

Obr. 24.: Návrh umístění náhradních hnízd jiříčky obecné

Z hlediska ochrany hnízdících dutinových ptáků a netopýrů doporučujeme ponechání přístupných větracích otvorů. Kdyby to nebylo možné, doporučujeme po konzultaci s odborníky (možné oslovit autory studie) nechat přístupné pouze některé vybrané štěrby, které jsou dlouhodobě využívány.

Kdyby zachování dutin nebylo vůbec možné, doporučujeme mimo hnízdní období ptáků a hibernační období netopýrů na větrací otvory instalovat jednosměrnou uzávěru. Tato uzávěra může být instalována pouze v období od 1.9. od 1.11. „závěs“ (Andeas, Cepáková et Hanzal

2010). Pozor! Tato mřížka nesmí být instalována v jiném období, jelikož by mohlo dojít k úhynům netopýrů nebo mláďat ptáků.

- *Příklady
vyhotovení jednosměrné uzávěry (Andreas, Cepáková et Hanzal 2010,
www.sousednetopýr.cz)*

Uzávěru je nutné instalovat s dostatečným předstihem, minimálně však alespoň týden před plánovaným uzavřením větracích otvorů. Uzávěra může být tvořena i hladkou kovovou nebo plastovou trubicí dlouhou cca 20 cm (vnitřní průměr min. 4 cm), která se upevní do výletového otvoru šikmo dolů. Sklon a hladké stěny trubky opět znemožní netopýrům návrat do úkrytu. Uzávěrou by měly být opatřeny všechny otevřené větrací otvory. Následně bude možné větrací otvory uzavřít všechny a jako náhradu instalovat 8 hnízdnic budek pro drobné pěvce (sýkorníky).

Závěr

Předložené posouzení stavby v souladu s metodikou posouzení bylo vypracováno s cílem zajistit ochranu synantropních druhů při realizaci stavebního záměru. Na budově se nachází hnízdiště jirčiky obecné a budova také nabízí velké množství dutin, které mohou sloužit k hnízdění nebo úkrytu. Při dodržení nutných opatření by nemělo dojít k ohrožení chráněných druhů během realizace záměru.

Literatura

- AOPK ČR, 2017: Návrh opatření obecné povahy. – CHKO Žďárské vrchy, Žďár nad Sázavou: 7 s.
- Andreas M., Cepáková E. et Hanzal V., 2010: Metodická příručka pro praktickou ochranu netopýrů. – 2. doplněné vydání, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha: 70 s.
- Anděra M., 2014: Naši netopýři. – Správa jeskyní České republiky, Praha: 168 s.

- Hudec K. et Šťastný K. (ed), 2005: Fauna ČR. Ptáci 2/II. – 2. vydání, Academia, Praha.
- Hulvová P., 2019: Hnízdní populace rorýse obecného (*Apus apus*), jiříčky obecné (*Delichon urbicum*) a kavky obecné (*Coloeus monedula*) v Jihlavě – Ms., depon in: Městský úřad Jihlava: 1-34.
- Kunstmüller I. et Kodet V., 2005: Ptáci Českomoravské vrchoviny. Historie a současnost hnízdního rozšíření v Kraji Vysočina. – ČSOP Jihlava et Muzeum Vysočiny Jihlava: 1-220.
- Pelc F., 2010: Metodický pokyn sekce ochrany přírody a krajiny Ministerstva životního prostředí k postupu orgánů ochrany přírody při zajišťování ochrany hnízdní populace rorýse obecného (*Apus apus*) podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. – Věstník Ministerstva životního prostředí 19: 1-6.
- Schröpfer L., 2008: Rorýs obecný *Apus apus*. – In: Cepák J., Klvaňa P., Škopek J., Schröpfer L., Jelínek M., Hořák D., Formánek J. et Zárybnický J. (ed): Atlas migrace ptáků České a Slovenské republiky. – Aventinum, Praha: 251-253.
- Šťastný K., Bejček V. et Hudec K., 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001 – 2003. – Aventinum, Praha: 1-464.
- Viktora L., Nová P. et Bartonička T., 2008: Ochrana rorýsů a netopýrů při rekonstrukcích budov. – ČSO, AOPK ČR et ČESON, Praha.
- Viktora L., 2019a: Metodika registrace hnízd jiříčky obecné (*Delichon urbicum*). – Česká společnost ornitologická, Praha, online: <http://bigfiles.birdlife.cz/RG/MethodikaJIRICKA.pdf>, cit. prosinec 2024
- Viktora L., 2019b: Metodika registrace hnízd rorýse obecného (*Apus apus*). – Česká společnost ornitologická, Praha, online: <http://bigfiles.birdlife.cz/RG/MethodikaRORYS.pdf>, cit. prosinec 2024.
- MŽP, 2015: Metodika posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů. – Ministerstvo životního prostředí, Praha, online: <http://www.opzp.cz/dokumenty/276-metodika-posuzovani-staveb-z-hlediska-vyskytu-o?verze=1>, cit. prosinec 2024.
- www.rorysi.cz, cit. prosinec 2024
- www.rorysi.cz/rorysi/pratele_rorysu/, cit. prosinec 2024
- www.ndop.nature.cz, cit. prosinec 2024
- www.birsd.cz, cit. prosinec 2024